

Kapelletjespad Buurse - station Enschede

Auteur: Marycke Naber

Witte Veen, landgoed Groot Brunink, Pathmos, Volkspark, synagoge

Vanaf bushalte Haaksbergen Grens loopt de route over het prachtige hoogveengebied het Witte Veen, langs de grens en over landgoed Groot Brunink. In Enschede kunt u desgewenst na het Wesselerbrinkpark de bus pakken naar het centrum of naar het station. Zo niet, dan loopt u nog 8 km via de meest aangename route door de stad: door het Zweringbeekpark, door de bekende wijk Pathmos met het Thomas Ainsworthpark en door het Volkspark. Daarna kunt u nog een bezoek brengen aan de mooiste synagoge van Europa (zie bij 'Kijken').

Dit is de 32e etappe van het Twentse Kapelletjespad (ruim 800 km!). Het begint in Borne en loopt via Noord-Twente naar Oldenzaal. Dan via Zuid-Twente terug naar Borne. Het pad kan als langeafstandswandeling worden gelopen, maar ook per etappe als dagwandeling. Van het Kapelletjespad is de wandelgids 'Twentse Kruistochten' afgeleid, met twaalf rondwandelingen, uitgekomen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.

Routebeschrijving

Bushalte Buurse bij de grens - station Enschede (16 km, bushaltes na 10 en 13 km)

NB Raadpleeg de openingstijden van de bezienswaardigheid en horeca en de dienstregeling van de bussen!

Neem vanaf het voorjaar muggenolie o.d. mee! In natte tijden kan het vlonderpad in het Witte Veen erg nat zijn!

- Loop vanaf bushalte 'Haaksbergen Grens' in de richting van Buurse over het fietspad. Zie de informatieborden over de grenswacht 1939-1940 en over Erve Harmölle.

- Ga na ca. 400 m ter hoogte van de Geertruida Hoeve RA bij het houten hek ('Witte Veen').

Het Witte Veen dankt zijn naam aan het eenarig wollegras (één pluusje per stengel), en het veenpluis (meerdere pluusjes per stengel), die in het voorjaar uitbundig bloeien. Evenals het Aamsveen en het Haaksbergerveen is het een van de restanten van een uitgestrekt hoogveengebied in de grensstreek tussen Duitsland en Nederland. Het vormde door zijn ligging een ideaal smokkelgebied.

Sinds 1881 is het Witte Veen in beheer bij Natuurmonumenten. Het is aangewezen als Natura 2000 gebied en wordt begraasd door Schotse hooglanders. Tijdens de vogeltrek in het najaar worden regelmatig kraanvogels gesignaleerd. Ook komen er diverse zeldzame en bedreigde diersoorten voor, zoals de boomkikker, de hoogveenglanslibel, de grote weerschijnvlinder en een aantal bijensoorten.

1. Ga het 1e pad RA (oranje pijl). Loop na de bocht naar rechts en de boogbrug over de Buurserbeek RD.

- Volg het pad en houd ter hoogte van wandelpaal Z82 links aan. Blijf dit brede pad RD volgen, zijpaden negeren.

2. Loop bij de brede zandweg met fietspad RD door het klaphek. Ga na de haakse bocht naar links het 1e pad RA.

Het pad loopt via vlonders dwars door het veen en gaat over in een zandpad met rododendronstruiken erlangs. Deze dateren uit de tijd dat textielabrikant Van Heek eigenaar was van het gebied, eind 19e eeuw.

3. Ga na de voetgangerssluis RA, een halfverhard pad. Blijf bij het zijpad naar links RD lopen, Witteveenweg.

- Zijpad naar links (bij schuilhut met informatie van Natuurmonumenten) negeren. Na het klaphek gaat het halfverharde pad over in een asfaltweg.

4. Waar de weg naar links buigt gaat u schuin RA, een halfverharde weg langs de grens met Duitsland, Werthepaalweg. Zie het informatiebord bij grenssteen 16 (nu 840).

- Ga bij de asfaltweg LA, Weustinkhoekweg. Tegenover deze weg staat grenssteen 840D.

Dit is de Werthepaal, die hier in 1743 is geplaatst als markepaal. Op deze plek kwamen de merken Buurse, Eschmarke, Usselo en Alstätte bij elkaar. Later is de steen gepromoveerd tot rijksgrenspaal. Meer informatie kunt u per SMS-bericht krijgen. Zie het informatiebordje.

- Ga aan het eind RA over het fietspad. Steek even later LA de Buurserstraat over en loop RD over de zandweg, Weustinkhoekweg. Houd na nr. 85 rechts aan.

5. Ga tegenover het hek van nr. 81 LA, een smal pad. Houd rechts aan, ga aan het eind (bij een bankje) RA, aan het eind van het pad RA, een karrenspoor resp. beukenlaan.

U loopt over landgoed Groot Brunink. Met de opkomst van de Twentse textielindustrie in de 19e eeuw kwam het in bezit van textielabrikant Jannink. In plaats van de heidevelden verschenen uitgebreide bospercelen, voor zowel de houtproductie als de jacht, vooral in de jaren 1912-1922. Begin jaren tachtig kwam het gebied in bezit van Landschap Overijssel.

- Loop bij de kruising met transformatorhuisje RD langs Erve Hof Brunink Houd hier rechts aan.

In 1341 wordt de boerderij vermeld als een Münsters borgleen te Nieborg. Door Hendrik van Kuinre werd er recht gesproken voor de marke Usselo. Ook was de hoeve een centrum voor de afdracht van belastingen. Het oude hof was omgeven door een gracht die in verbinding stond met de Bruninksbeek. De tweede verdedigingslinie, tegen rondtrekkende bendes en plunderende legertjes, bestond uit een aarden wal plus gracht.

Via het adellijke geslacht Van Heeckeren kwam het hof, toen niet meer dan een bouwval, in handen van pachter Herman Brunink, die in 1753 de boedel opkocht, inclusief het aloude markerichterschap.

Over de middeleeuwse put op het erf, afgedekt met een wagenwiel, werden de wildste verhalen verteld. Deze hielden verband met de bedevaartgangers naar Stadtlohn, 15 km ten zuiden van Alstätte. Toen in september 1866 het vereerde Mariabeeld uit de kerk van Stadtlohn werd gestolen, hielden de bedevaarten op.

- Volg de halfverharde weg. Deze gaat over in een asfaltweg. Bijna aan het eind daarvan staat rechts een informatiepaneel over Groot Brunink.

- Loop bij het kruispunt RD, Bruninkslaan. De halfverharde weg gaat over in een karrenspoor.

6. Ga aan het eind (bij wandelpaal X76) LA over het smalle pad langs de Broekheurnerbeek.

- Fietspad naar rechts negeren, ga meteen daarna RA over het voetpad. Ga het 1e halfverharde pad schuin LA.

- Pad naar rechts negeren. U kruist 2x de stoomtreinbaan van Modelbouwvereniging Twente. Ga daarna RA langs de vijver.

7. Ga aan het eind LA over de brug, daarna RA, even later LA. Ga het 1e pad RA, aan het eind van het asfaltpad LA, een halfverharde weg.

- Ga aan het eind daarvan RD langs kinderboerderij De Wesseler en restaurant Le Pompidou. Ga bij de asfaltweg RA, in bocht naar rechts RD over het tegelpad.

Aan het eind daarvan is rechts de bushalte van lijn 2 naar Enschede Centraal. Desgewenst kunt u eerder uitstappen ter hoogte van het centrum.

- Steek de dubbele rijbaan over, ga LA en na ca 50 m RA, een tegelpad. Ga aan het eind LA, steek Het Bijvank over en loop RD over het tegelvoetpad.

8. Ga voor de flats RA over het tegelvoetpad, aan het eind daarvan LA (Het Bijvank). Steek aan het eind de Geessinkweg over loop RD over de doodlopende weg, Oostervelderblokweg.

9. Fietspad naar rechts negeren. Ga ter hoogte van nr. 48 RA, een asfaltpad. Het pad maakt een haakse bocht naar rechts.

- Steek aan het eind de voorrangsweg over en ga LA over het voetpad. Steek de voorrangsweg over en loop RD over het fietspad en door het tunneltje.

10. Ga daarna LA over het halfverharde pad, aan het eind daarvan bij het asfaltfietspad RD door de voetgangerssluis.

11. Houd bij de driesprong rechts aan, ga aan het eind RA langs het fietspad. Steek de weg over en loop RD over het asfaltpad.

- Twee paden naar rechts negeren, ga na de bocht naar rechts bij driesprong LA, aan het eind LA.

12. Ga bij de driesprong schuin RA, Weth. Elhorststraat. Loop bij de kruising RD, ga daarna de 1e straat LA, Helenastraat. (Even verderop bevindt zich Restaria Boswinkel).

- Straat naar rechts negeren, ga daarna bij het pleintje met de bollen RA, aan het eind van het tegelpad RD, Annastraat.

13. Loop bij het kruispunt RD, Sint Janstraat. Ga na de rij huizen aan de linkerkant LA over het tegelpad, Sint Janspad.

- Loop RD langs de school, steek aan het eind de weg over via het zebrapad en ga RA, dan de 1e straat LA door de poort, Spinnersplein.

Hier begint de wijk Pathmos. Deze werd tussen 1914 en 1928 in opdracht van Vereniging de Volkswoning gebouwd, naar ontwerp van architect W.K. de Wijs en de directeur van Gemeentewerken A.H. op ten Noort. De stedenbouwkundige opzet omvatte winkels, scholen, pleinen, een badhuis, een wijkcentrum, groenvoorzieningen en diverse poortdoorgangen. Centraal punt is het park dat genoemd is naar de Engelse textieltechnicus Thomas Ainsworth (1795-1841), die wordt beschouwd als de grondlegger van de katoenindustrie in Twente.

- Loop om de rotonde van het Pathmosplein heen en RD onder de poort door. Ga bij het kruispunt RD, Spinnerstraat, langs de Pathmosschool met toren.

14. Loop aan het eind van de straat RD het Thomas Ainsworthpark in, ga na de brug RA. Steek de weg over en loop RD, Buitenweg. Ga bij de voorrangskruising RA, Usselerweg.

- Ga aan het eind LA, steek meteen de drukke (!) weg over via het pad door de middenberm en ga RD langs snackbar-lunchroom De Pieper, Zwedeweg.

15. Ga de 1e straat LA, Tweede Emmastraat, dan het 1e pad RA. Loop door de voetgangerssluis langs het metalen hek, daarna RD door de 'belvédère'.

U bevindt zich in het Volkspark. Het gedeelte waar u nu doorloopt is in 2006 gerealiseerd op de voormalige sportvelden die sinds 1909 bij het park hoorden. Het oudste gedeelte uit 1874 werd mogelijk gemaakt door een legaat van textielabrikant Hendrik Jan van Heek (1814-1872). Het is in Engelse landschapsstijl ontworpen door landschapsarchitect Dirk Wattez.

- Ga bij de schuine kruising RA, bij de kruising bij het transformatorhuisje RD, daarna het 1e pad schuin RA.

- Zijpaden negeren, houd ter hoogte van het Parklocatie de Jaargetijden uit 1873 rechts aan over de brug, ga daarna LA.

16. Ga het 1e pad RA, bij de kruising RD en bij het oorlogsmonument van Mari Andriessen RA. Ga aan het eind LA en RD door de uitgang, daarna RD.

- Ga op het 1e kruispunt RA langs de bushalte, bij het volgende kruispunt LA, Bisschopstraat. Ga de 1e straat RA, Prinsestraat, naar de synagoge.

In 1730 vestigden zich de eerste joodse gezinnen in Enschede, dankzij een liberale Twentse drost die hen toestemming verleende. Begin 20e eeuw werd de synagoge aan de Achterstraat te klein en werd onder aanvoering van Jacob Rozendaal besloten tot de bouw van een nieuwe sjoel.

De gemeenschap was inmiddels behoorlijk draagkrachtig door leden die, zoals Menko en Van Dam, fortuin hadden gemaakt als fabriekseigenaar. In 1919 was het ontwerp van architect Karel P.C. de Bazel voor de nieuwe synagoge klaar, maar door zijn overlijden werd dat pas in 1927-1928 uitgevoerd door architecten A.P. Smits en C. van de Linde uit Aerdenhout. Eind 1928 werd de synagoge ingewijd door opperrabijn Hirsch.

Een plaquette boven de ingang van de gebedsruimte herinnert aan de 700 van de 1200 leden van de joodse gemeenschap die tijdens de oorlog om het leven kwamen. Het gebouw zelf werd in die tijd gebruikt door de Sicherheitsdienst, waardoor het ironisch genoeg intact is gebleven. Na de oorlog werd het weer als synagoge in gebruik genomen en van 2001 tot 2004 grondig gerestaureerd.

17. Loop vanaf de synagoge terug, ga aan het eind RA, Bisschopstraat, en meteen LA, Prinsestraat. Ga aan het eind RA.

- Steek de De Ruyterlaan over (via de oversteekplaats aan de linkerkant) en loop RD. Ga meteen na de 1e weg links LA over het trottoir en langs het busstation naar het station.

Praktische informatie

Bos, hei en veld, parken, Pathmos. 45% onverhard

Kijken

Synagoge Enschede, Prinsestraat 18, Enschede, 053-4323479, www.synagogeenschede.nl. Open: zo en wo 11.00-17.00; rondleidingen: zo 14.00

Eten en drinken

Ter Huurne Holland Markt, Alsteedseweg 64, Haaksbergen, 053-5693569, terhuurne.nl.

Restaurant open: dgl. 9.00-18.00

Restaurant Le Pompidou, Wesselerweg 15, Enschede, 053-4780666, lepompidou.nl

Restaria Boswinkel, Weth. Elhorststraat 112A, Enschede, 053-4304574,

restariaboswinkel.nl

Snackbar-lunchroom De Pieper, Pathmossingel 172, Enschede, 053-4363800

Diverse horecagelegenheden op en bij het station

Overnachten

Natuurvriendenhuis Den Broam, Alsteedseweg 73, Buurse (nabij bushalte Braambrug), 088-0990975, denbroam.nivon.nl. Zelfvoorziening, goed geoutilleerde keuken

Enschede: zie www.uitinenschede.nl

Openbaar vervoer

Bushaltes Haaksbergen Braambrug en Grens, buurtbus 595 busstation Haaksbergen - Haaksbergen Grens. Rijdt niet in het weekend!

Bushalte Enschede Hertmebrink (aan de kant van restaurant Le Pompidou), lijn 2 naar Enschede NS

Bushalte Enschede Spinnerplein, lijn 62 Haaksbergen-Enschede NS

Regiotaxi Twente: 0900-1814, www.regiotaxitwente.nl. Minstens een uur van tevoren reserveren!

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/kapelletjespad-buurse---station-enschede/15558/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de wandelgids 'Twentse kruistochten' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen langs in totaal 112 kapellen en kruisbeelden. De wandelingen zijn min of meer afgeleid van het Twentse Kapelletjespad van ca. 800 km (in etappes van gemiddeld 15 km, die eveneens op de Wandelzoekpagina (www.naberpaden.nl) zijn gepubliceerd). De wandelgids bevat mooie foto's en interviews met vrijwilligers die de kapelletjes en wegwakruisen onderhouden. De gids is in te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

Neem een abonnement meer dan **3.000 wandelroutes**

VOOR SLECHTS € 13,49 WANDELZOEKPAGINA.NL

The advertisement features a horizontal banner with a background of a map. On the left, a hand holds a smartphone displaying the 'Wandeloop' app interface. In the center, two hikers are walking on a path. On the right, a hand holds a printed map with a green route highlighted. The text 'Neem een abonnement' is in red, and 'meer dan 3.000 wandelroutes' is in blue. Below the main text, a green bar contains the price 'VOOR SLECHTS € 13,49' and the website 'WANDELZOEKPAGINA.NL' next to a small red and white logo.